

ОТНОСНО НЕОБХОДИМОСТТА ОТ ИЗРАБОТВАНЕ И ПРИЕМАНЕ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА АДВОКАТУРАТА

*Йордан Йорданов**

Уважаеми колеги,

Сега действащият Закон за адвокатурата е в сила от юни 2004 г. Законът е претърпял **няколко изменения**, сред които по-съществени са тези, свързани с въвеждане на изискванията на Директива 98/5/ЕО относно улесняване на упражняването на адвокатска професия от адвокати, вписани в страни-членки на Европейския съюз.

През 9-годишното прилагане на този сравнително нов закон бяха **констатиранни редица непълноти, непрецизно формулирани текстове и явни противоречия**. Част от непълнотите бяха преодолявани чрез тълкуване от страна на органите на адвокатурата, но някои от тези тълкувания породиха спорове, несъгласия и напрежение. Друга част от текстовете пък, които уреждаха правата на адвокатите, останаха само на книга, тъй като липсват разпоредби, които да гарантират тяхното прилагане.

1. В чл. 3, ал. 1 ЗА е регламентирано, че адвокатската професия може да се упражнява само от български адвокат или адвокат от ЕС. В чл. 3, ал. 2 ЗА е посочено, че адвокат може да бъде само лице, положило клетва и вписано в регистъра на съответната адвокатска колегия. Въпреки тези текстове, които привидно създават пречки за лица, които не са адвокати, да упражняват адвокатска професия, на практика нещата са съвсем различни.

В Закона за адвокатурата липсва правна норма, която пълно и точно да посочва коя дейност е адвокатска. Направеното в чл. 24, ал. 1 ЗА изброяване какво включва адвокатската професия е неточно и крайно непълно. Вследствие на горното през последните години се забеляза масов отлив на определени дейности, които преди това са изпълнявани предимно от адвокати, и тяхното пренасочване към други лица – дори такива, които нямат юридическо образование. Част от чисто адвокатските дейности бяха възложени със закон в правомощията на други лица – нотариуси и частни съдебни изпълнители.

Изпълняването на адвокатска дейност от лица, които не са адвокати, доведе до намаляване на обема на работата ни, но това не е основният проблем. По-големият

* Заместник-председател на Висшия адвокатски съвет.

проблем се оказва нарушаването на правата и интересите на гражданите, които пострадаха поради преповеряване на лица без адвокатска правоспособност и поради това, че страни с противоречиви интереси се консултират от едно и също лице – било то нотариус, частен съдебен изпълнител, служител от фирма за недвижими имоти, счетоводител и т.н.

В Закона за адвокатурата липсват **разпоредби, въз основа на които да бъдат санкционирани лица, които не са адвокати, а извършват адвокатска дейност**. В отменения Закон за адвокатурата от 1991 г. съществуваше разпоредбата на § 3 от допълнителните разпоредби, съгласно която на лице, което упражнява адвокатска дейност, без да е вписано в списъка на адвокатската колегия, се налага глоба в определен размер, ако деянието не е престъпление. Макар и не много прецизна, тази разпоредба все пак беше спирачка пред определени лица, които не са адвокати, да извършват адвокатска дейност. Сега тя не съществува и единственият начин да бъде наложена санкция на лице, което адвокатства, без да е адвокат, е чрез повдигане на обвинение от страна на прокуратурата. Такива случаи обаче не са ми известни и дори да има, те са изключение.

Това е **първият проблем на Закона за адвокатурата, който е може би най-съществен** – доколкото съществуването му се отразява негативно върху правата и интересите на гражданите, а отделно от това засяга икономическата стабилност на адвокатите.

2. Друг съществен проблем на Закона за адвокатурата от 2004 г. е облекченият достъп до адвокатска професия – без изпит за лица с 5-годишен юридически стаж, както и на лица, които не притежават професионални и нравствени качества. Приемането на адвокати без изпит създаде прецеденти, при които в някои адвокатски колегии бяха вписани лица, които нямат никаква професионална подготовка и които доказваха юридически стаж само на книга, без реално да са извършвали юридическа дейност. Създаването на по-прецизни правила и въвеждането на допълнителни ограничения при приема на адвокати според повечето адвокатски колегии ще доведе до изчистване на професията от лица, които нямат качествата да бъдат адвокати, и до повишаване на авторитета ни в обществото.

3. Съществуващата в Закона за адвокатурата уредба на статута на висшите органи на адвокатурата и на техните права и задължения е другият въпрос, който създаде проблеми и напрежение през последните години. За мнозинството адвокати Общото събрание на адвокатите от страната е висшият орган на адвокатурата, докато Висшият адвокатски съвет е изпълнителен орган, който трябва да се отчита пред Общото събрание. Уредбата на закона обаче не налага такива изводи. В Закона за адвокатурата не се сочи, че висшият орган на адвокатурата е Общото събрание,

нито че неговите решения са задължителни за изпълнение от Висшия адвокатски съвет. В задълженията на Висшия адвокатски съвет липсва разпоредба, която да изисква неговите членове да изпълняват решенията на общите събрания на адвокатите в страната. Липсва разпоредба, която да задължава Висшия адвокатски съвет да защитава правата и интересите на адвокатите. Сега съществуващата правна уредба създава предпоставки Висшият адвокатски съвет да се дистанцира от проблемите на адвокатурата, а очевидно не това е целта на закона.

4. Според част от адвокатските колегии, особено **по-малките** от тях, начинът на избиране на Висшия адвокатски съвет и на другите висши органи на адвокатурата ги дискриминира, тъй като техни представители не може да бъдат избрани в състава им. Фактите действително са такива. Обикновено за членове на висшите органи са избирани адвокати от най-големите или средните адвокатски колегии. По този начин малките колегии остават без глас при вземане на решенията, касаещи адвокатурата. Необходимо е да се помисли за нов начин на структуриране на Висшия адвокатски съвет или да се намери друг начин за участие на малките адвокатски колегии не само при обсъждане на проблемите пред адвокатурата, но и при тяхното решаване.

5. Съществени пропуски, неточности и откровени недомислици съществуват в уредбата на Закона за адвокатурата относно **провеждането на изборния процес – както в адвокатските колегии, така и при избора на висши органи:**

- Налице е разминаване на сроковете при избиране на комисиите за провеждане на изборите и изготвяне на избирателни списъци;
- Липсват правила за отвод на членове на избирателните комисии, когато са включени в избирателните списъци;
- Нормативните правила за провеждане на общото събрание на адвокатските колегии в последната събота и неделя на януари поражда проблеми в малките колегии, които имат възможност да приключат събранията си в един ден и не е необходимо да харчат пари за ангажиране на зала за още един ден;
- При сега съществуващата уредба в закона липсва възможност (време) в случай на отмяна на избора за делегати в една или няколко колегии те да проведат нов избор и да участват в Общото събрание на адвокатите от страната.

6. Съществуват и **други пропуски на закона**, които се констатират от отделни адвокатски съвети при изпълнение на задълженията им:

- Налице са пропуски в законовата уредба относно начина на възстановяване на адвокати, които са били лишени от адвокатски права;
- Липсват уредени в закона срокове между успешното полагане на изпит за адвокат и приемането му и между приема на адвоката и полагане на клетвата. Това дава възможност някои колеги да искат да бъдат вписани за адвокати след няколко

години от датата на успешно положен изпит или да се закълнат няколко години след приемането им.

- При извършвана проверка по чл. 29, ал. 2 и сл. ЗА липсва задължение на органа, който не е оказал необходимото уважение или съдействие на адвокат, да представи необходимите за проверката материали на представителя на адвокатския съвет. Така проверката се обезсмисля и не може да доведе до защита на правата на адвоката, респ. до налагане на санкция на виновното длъжностно лице.

Настоящото изложение няма за цел да обхване всички проблемни текстове и непълноти в Закона за адвокатурата, а цели да обоснове необходимостта от неговата промяна – до какъвто извод са достигнали всички адвокатски колегии в страната.